

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

ISBN 978-617-8430-05-4

© НУ «Одеська юридична академія, 2024
© Автори статей, 2024

<i>Гоголева Олена Миколаївна, Бочков Павло Миколайович</i> АНАЛІЗ СПРИЙНЯТТЯ СУЧАСНОЮ СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДДЮ НОВИХ ПІДХОДІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	964
<i>Заверзаєв Валерій Володимирович, Адеєва Ольга Вікторівна</i> ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА ПОДОЛАННЯ СТРЕСУ ТА ЗНЯТТЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО НАВАНТАЖЕННЯ	966
<i>Чертов Іван Іванович, Ганчар Іван Лазарович</i> НАРОДЖЕНІ В УКРАЇНІ, УНІКАЛЬНІ БОЙОВІ МИСТЕЦТВА	967

СЕКЦІЯ 29. ДІЯЛЬНІСТЬ СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕК У ЗАКЛАДАХ ВИШОЇ ОСВІТИ

<i>Іванійчук Таїсія Юріївна, Нерубацька Лариса Миколаївна</i> СЕРВІСИ ВІДКРИТИХ СИСТЕМ ІНСТИТУЦІЙНИХ РЕПОЗИТАРІВ У ПРОЦЕСІ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ УНІВЕРСИТЕТУ	970
<i>Дремлюга Ольга Олексіївна, Опольська Тамара Іванівна</i> ПРОГРАМНІ СЕРВІСИ ПЕРЕВІРКИ АКАДЕМІЧНИХ ТЕКСТІВ НА НАЯВНІСТЬ ПЛАГІАТУ: ДЕТЕКТОРИ КОНТЕНТУ ШІ	972
<i>Макуха Світлана Миколаївна</i> ВПЛИВ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДОЇ ЛЮДИНИ	974
<i>Петренко Олена Сергіївна, Фоміна Світлана Олегівна</i> ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КОРИСТУВАЧІВ, ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНИХ ЗНАНЬ	976
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	979

Сучасний етап розвитку української держави – чи не один із найскладніших в усій історії. Війна суттєво вплинула на сприйняття сьогодення. Кожен із нас може простежити крах попередніх уявлень про життя, кардинальних ідеологічних концепцій нашого суспільства. На зміну звичним стереотипам приходять нові, які адекватно сприймаються далеко не всіма. Спостерігається гостра соціальна боротьба практично в усіх сферах нашого життя. Природно, що все це відбивається на психічному та моральному стані кожного індивіда, у тому числі й молоді – по-особливому чутливої та вразливої частини суспільства.

Варто зазначити, що художня література постає потужним каталізатором особистісного зростання, надаючи безліч переваг: від підвищення емоційного інтелекту та творчих здібностей до зняття стресу та самовираження. Занурюючись у світ вигаданих історій, люди можуть розширити своє розуміння людського досвіду, розвинути співчуття та співчуття та вирушити у шлях самопізнання та зростання. Саме з урахуванням всього вищезначеного включення художньої літератури у модель особистісного зростання може призвести до глибоких змін та збагачення життєвого досвіду.

Список використаних джерел

1. Молчанова С. Роль бібліотеки ВНЗ у формуванні ціннісних орієнтирів молоді в нових умовах. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2015. № 1. С. 39–43.
2. Костенко А. Створення регіональних «літературних світів» як перспективний напрямок бібліотечної роботи з молоддю. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2020. № 3. С. 23–25.
3. Мороз А. Майбутня бібліотека очима сучасної молоді. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2021. № 2. С. 6–7.
4. Рабаданова Л. Діяльність бібліотек для юнацтва та молоді по реалізації цілей сталого розвитку в Україні. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2017. № 2. С. 31–32.
5. Кісельова О. Бібліотека для молоді: формати, неформати, платформи можливостей. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2020. № 3. С. 28–29.
6. Тягло К. Образ та статус новітньої української літератури : сприйняття молодих читачів. *Młodzież w Europie Środkowej i Wschodniej*. *Studia Socjologiczne*. № 1(3). С. 113–125. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/12830/>

Ключові слова: бібліотечна діяльність, популяризація читання, художня література, особистісний розвиток.
Keywords: library activity, popularization of reading, fiction, personal development.

Петренко Олена Сергіївна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач відділу читальних залів наукової бібліотеки

Фоміна Світлана Олегівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач сектору відділу читальних залів наукової бібліотеки

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КОРИСТУВАЧІВ, ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНИХ ЗНАНЬ

В сучасному інформаційному суспільстві актуальним залишається питання інформаційної культури особистості, яка формується впродовж усього життя людини. На жаль, сьогодні

нерідко ставлять знак рівності між інформаційною культурою та комп'ютерною грамотністю, що не відповідає дійсності.

Інформаційна культура є однією зі складових загальної культури людини, сукупністю інформаційного світогляду і системи знань та вмінь, що забезпечують цілеспрямовану самостійну діяльність з оптимального задоволення індивідуальних інформаційних потреб з використанням як традиційних, так і сучасних інформаційних технологій [1, с. 14]. Інформаційна культура виступає найважливішим чинником успішної професійної і нефахової діяльності, а також соціальної захищеності особистості в інформаційному суспільстві [2, с. 55].

Дослідженню проблеми інформаційної культури присвячені праці таких науковців, як Ю. І. Палеха, І. Свістельник, С. Н. Грипич, Л. М. Калініна, Е. А. Медведева та ін.

З огляду на Закони України «Про інформацію», «Про Національну програму інформації», «Про вищу освіту» в умовах зростання ролі інформації в освітньому і науковому процесах становлення інформаційної культури особистості набуває виняткового значення, стає одним з пріоритетних напрямів вищої школи.

Система вищої освіти нашої країни, де все більше місця займає сектор дистанційної освіти, передбачає збільшення частки самостійної роботи студента, ефективність якої безпосередньо залежить від рівня його інформаційної культури. Майбутні фахівці повинні бути готовими до роботи в умовах постійного накопичення знань, інформації.

Провідна роль у навчанні основам інформаційної культури студентів, у формуванні умінь та навичок використання сучасних інформаційних ресурсів належить перш за все бібліотекам закладів вищої освіти (надалі – ЗВО).

Наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія» (надалі – НУ «ОЮА») як важливий структурний підрозділ університету має певний досвід з формування інформаційної культури студентів. Саме бібліотека навчає користувачів вмінню шукати, обробляти та творчо застосовувати знайдену інформацію. Ця робота має плановий, систематичний характер та проводиться з використанням різноманітних форм і методів інформаційного, бібліотечного, бібліографічного обслуговування.

Особливе місце у формуванні інформаційної культури користувачів займають електронні інформаційні ресурси бібліотеки. Основний електронний фонд ресурсів віддаленого доступу складається з електронної бібліотеки власної генерації (електронний каталог АБІС Unilib, інституційний репозитарій eNUOLAIR, офіційний сайт наукової бібліотеки НУ «ОЮА»; бази даних власної генерації, повнотекстова електронна бібліотека і онлайн-каталог мережових Інтернет-ресурсів фахового спрямування) та зовнішніх електронних ресурсів (безоплатний доступ на період воєнного стану Scopus, Web of Science та ін.), електронні ресурси відкритого доступу (CambridgeCore, Research Track та ін.).

На початку кожного навчального року у читальній залі, обладнаній проектором та 14 комп'ютерами, фахівці наукової бібліотеки проводять презентації бібліотеки з демонстрацією слайдів, лекції-зустрічі зі студентами-першокурсниками НУ «ОЮА» (з кожним факультетом окремо), на яких висвітлюються такі питання: правила користування бібліотекою; структурні підрозділи бібліотеки; довідково-бібліографічний апарат бібліотеки; система каталогів та картотек; технологія пошуку в електронному каталозі та ін.

Науковою бібліотекою для інформаційної освіти користувачів запроваджується широкий спектр форм та методів роботи, серед яких виставки, огляди, бібліографічні уроки, дні бібліографії, дні інформації та ін. Досвід показує, що студентська молодь віддає перевагу найменш заформалізованим заходам. Серед багатьох інноваційних форм роботи з читачами все більшої популярності набувають квести. Застосування саме цієї розважально-ігрової форми роботи дає можливість формувати інформаційну культуру користувачів і робити бібліотеку місцем, де завжди цікаво, куди хочеться приходити якомога частіше. Так, із зацікавленням студенти НУ «ОЮА» брали участь у розробленому фахівцями читальної зали бібліоквести «Твоя бібліотека – світ твоїх можливостей». Розподілені на три команди учасники гри отримали маршрут-

ні листи, які передбачали відвідування всіх відділів наукової бібліотеки. Це дозволило показати весь спектр послуг та інформаційних можливостей сучасної книгозбірні. Завдання квесту, розроблені бібліотекарями, були різноманітними і спрямованими на набуття користувачами: навичку вільно орієнтуватися у науковій бібліотеці НУ «ОЮА»; уміння ефективно здійснювати інформаційний пошук; уміння оперувати різними джерелами інформації; уміння користуватися пошуковими інформаційними системами та ін.

Під час бібліоквесту кожна команда отримала завдання, пов'язане з технологією пошуку документів в електронному каталозі (за ключовими словами або за автором). При виконанні цього завдання на допомогу студентам було надано пам'ятку, розроблену фахівцем наукової бібліотеки, «Електронний каталог наукової бібліотеки НУ «ОЮА»: основи практичної роботи». Користувачі ще раз переконалися у перевагах цього інформаційного ресурсу наукової бібліотеки: в оперативності пошуку, доступності інформації, наочності результатів пошуку.

Алгоритму пошуку в електронному каталозі приділяється увага і під час індивідуального консультування, яке здійснюється в процесі довідково-бібліографічного обслуговування користувачів. Діалогова форма спілкування залишається ефективною формою взаємодії бібліотекаря і читача. Довідково-бібліографічне обслуговування в режимі «запит – відповідь» використовується як базова форма інформаційного навчання, під час якого проходить засвоєння читачем основ бібліографічної, інформаційної грамотності, закріплення навичок самостійного пошуку документів.

На формування інформаційної культури користувачів впливає також науково-бібліографічна діяльність бібліотеки НУ «ОЮА», що пов'язана з випуском поточних, ретроспективних, тематичних, персональних бібліографічних покажчиків, що видаються друком.

Якість вищої освіти пов'язана з рівнем інформаційної культури не лише студентів, а й викладачів та бібліотекарів. Успішність функціонування наукової бібліотеки ЗВО як центру інформації залежить від того, як швидко бібліотечні фахівці реагуватимуть на зміни в інформаційних потребах користувачів, від їхнього вміння удосконалювати форми обслуговування, розширювати спектр бібліотечно-інформаційних послуг. Характерна особливість сьогоденного часу – бібліотекар повинен постійно вчитися, підвищувати свій професійний рівень, щоб швидко адаптуватися до змін в інформаційному середовищі суспільства.

Список використаних джерел

1. Свістельник І. Інформаційна культура студента : навч. посіб. Київ : Кондор, 2012. 182 с.
2. Палеха Ю. І. Інформаційна культура особи, суспільства, організації : монографія. Київ : Ліра-К, 2022. 404 с.

Ключові слова: наукова бібліотека, інформаційна культура, інформаційна освіта, квест.

Keywords: science Library, information culture, information education, quest.